

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Kampen mot kiloene

Tyrdal S, Sæther NG

Fettet sitter mellom ørene

Enkle suksessformler for deg som vil bli slankere. 285 s, ill. Asker: Humorologisk forlag, 2006. Pris NOK 299
ISBN 82-99-73170-4

Dette er en bok hvor humor er et viktig våpen i kampen mot overflødige kilo. Forfatterne tar utgangspunkt i sin egen kamp mot kiloene. De beskriver levende hva de selv gjorde. Brutalt ærlige – derfor blir

det morsomt, men budskapet treffer leseren på en litt smertefull måte. Det er viktig! Boken gir oss 23 suksessformler delt inn i tre trinn i slankeprosessen: Oppgaven, Oppdagelsen og Drømmen. Alle de 23 suksessformlene i disse tre trinnene gir deg ikke bare gode råd som Drikk vann, Planlegg utskeielsen, Mobb flesket, Ha faste vaner, Le mer osv., men er faktisk provoserende på en humorfylt måte. Noen vil kanskje ikke like tittelen og protestere og si at hos meg sitter fettete i alle fall ikke mellom ørene. Hos meg er det metabolske årsaker som stoffskifte, tung beinbygning (?), at jeg har sluttet å røyke, osv. Vi kan selvfølgelig også skyldte på andre. Si at vi er ofre, men hva hjelper det oss? Blir byrdene av en sykdom eller fire som overvekt kan føre til, da lettere å bære (?) – spør forfatterne. Det er en mager trøst å dø uskyldig når man dør for tidlig. TAFS-syndromet (totalt ansvarsfraskrivessyndrom) er interessant i denne sammenhengen, hevder forfatterne. Den matglade TAFS-er vil vise sin kreativitet i evnen til å finne alle mulige utenforliggende årsaker. Men behandlingen av TAFS-syndromet er å snu tankegangen fra fortid til nåtid og fremtid.

Husk at man behøver ikke spise opp alt på tallerkenen – spis tre firedeler. Vi skal ikke ete oss i hjel på grunn av sultkatarstrofer i den tredje verden. Er det moralsk akseptabelt å bruke egen kropp som søppelbøtte? Blir du provosert? Ja vel, men det er nødvendig for at du skal endre deg og skjønne at får du «fjernet» fettete som sitter mellom ørene, har du kommet ganske langt

i slankeprosessen. Hver av de 23 formlene er fremhevet klart i hvert kapittel slik at det er lett å repetere disse når du er i ferd med å «dø av sult!» Det er en komplikasjon vi faktisk sjelden opplever hos overvektige her i landet.

Mosjon og det å bevege seg har også sin plass i en bok om hvordan takle sin overvekt: Det skal være gøy å bruke kroppen når du velger aktiviteter du liker. Det traff meg spesielt at «Glede er nødvendig for å prestere». Alt går mye lettere om du synes det er morsomt. Med liv og lyst ser vi lyst på livet og tåler en støyt. Trening er et universalmiddel mot alt som er trist og leit, men i motsetning til mat fører trening til normalisering av vekten!

Teksten er lettlest, og en fremragende grafisk designer Geoffrey Kempton har stått for en morsom og spennende formgivning. Hvem er målgruppen? Hvor er målgruppen? Det er meg og deg som helsearbeider som skal hjelpe den overvektige. Målgruppen er også alle dem som bør tenke på sin vekt og sin livvidde. Er midjen målt i det siste? Hvor mange ekstra hull er satt inn i beltet de siste årene? Jeg vil anbefale boken til mine pasienter og si at den gir «enkle suksessformler for deg som vil bli slankere». Du får den ikke på «blåresept», men vår kjære statsråd Sylvia Brustad burde sende den i julegave til alle oss som skal hjelpe folket til å «slåss mot fettete». Lykke til!

Leiv Ose

Lipidklinikken
Rikshospitalet

Ingenting å skamme seg over

Guldbrandsen P, red.

Skam

I det medisinske rom. 214 s, tab, ill.
Oslo: Gyldendal Akademisk, 2006.
Pris NOK 325
ISBN 82-05-35076-0

Det sosialmedisinske miljøet ved Universitetet i Oslo har tatt mål av seg til å sette skammens rolle i det medisinske rom på dagsordenen. Den bærende idé er å minne leger på det allmenne og hverdagslige ved skam. 14 ulike essay er gruppert innenfor tre hovedområder. Flertallet av forfatterne er leger og psykologer, men det er også bidrag av en teolog og en filosof. Boken er heftet og typografien er luftig og gir god

lesbarhet. Etter hvert essay er det fyldige litteraturlister. Målgruppen er oppgitt å være leger og medisinstudenter, men redaktørene ser ikke bort fra at også andre i menneskebehandlerne profesjoner kan ha nytte av dette stoffet.

Boken innledes med «Det kliniske rommet». Edvin Schei gir en utmerket ouverture til de øvrige kapitlene gjennom «Skam i pasientrollen». Fire andre forfattere gir innføringer i hvilken plass skamfølelse kan ha i det kliniske møtet med pasienter, og hvorledes skam kan være med på å forklare somatiske og psykiske plager. Her er både det skammelige kolesterolet (Jan C. Frich) og overgrep i barndommen (Anna Luise Kirkengen) behandlet. Flere forfattere tar også opp legens egen skamfølelse og hvordan det kan påvirke møtet med pasienten.

Neste hovedavsnitt heter «Refleksjonsrommet». Her finner vi bidragene fra hovedredaktør Pål Guldbrandsen «Skam og sykdom», teologen (Trygve Wyller) «Skammen når kroppen blir bare en ting» og filosofen (Arne Johan Vetlesen) «Skam: fra naturgitt til valgstyrt?». De to sistnevnte innleggene hadde jeg størst problemer med å få tak i, antakelig fordi terminologien skiller seg mest fra medisinsk terminologi. Tore Gude gir en bra oversikt over skammen som oppstår når leger ikke makter jobben og Holger Ursin gir en innføring i skammens psykobiologi.

Det avsluttende kapitlet er kalt «Det sosialmedisinske rommet». Her tar man mer konkret opp skam i familien (Per Stensland), skam ved rus- og spilleavhengighet (Hans Olav Fekjær) og skam hos utøvere av vold (Per Isdal). Essaysamlingen avrundes meget elegant med postludiet «Myk ondskap» (Ståle Fredriksen og Per Fugelli) som tar utgangspunkt i Jobs bok og advarer mot den myke ondskapsen som et velmenende og vitenskapelig helsevesen kan utøve ved å legge skylden på den enkelte pasient for hennes sykdom og uhelse.

På godt og vondt er boken preget av at den er skrevet av 14 forskjellige forfattere. Det blir en god del overlapping mellom essayene, og den indre sammenhengen er ikke alltid like lett å få øye på. Som travel allmenn- og samfunnsmedisiner som ikke er belest innenfor dette emnet, har jeg først og fremst hatt glede av denne boken som en appetittvekker for videre refleksjon. Dessuten gir den gode argumenter for at skam og sårbarhet, både hos pasient og lege,

kan være en viktig faktor som er verdt å tenke på i hverdagsmøtet med mange pasienter.

Dagfinn Haarr
Sentrum legesenter
Kristiansand

Nyttig oppslagsverk om barnekirurgi

Refsum S.

Barnekirurgi

2. utg. 268 s, tab, ill. Hvalstad: Forlaget Vett & Viten, 2006. Pris NOK 398
ISBN 82-412-0632-1

Dette er en revidert utgave av en tilsvarende bok som utkom første gang i 1999. Det var den første norske lære- og oppslagsbok i barnekirurgi. Den er ment å være en veileder og oppslagsbok for kirurger under spe-

cialistutdanning, for barneleger og fødselsleger, helsestasjonsleger og allmennpraktiserende leger.

Stoffet er systematisk oppbygd, med ti kapitler hvor alle kapitlene innledningsvis har en detaljert innholdsfortegnelse. De fem første kapitlene omhandler fosterdiagnostikk, de spesielle fysiologiske forhold i neonatalperioden, perioperativ behandling av neonatale, og kirurgiske tilstander i neonatalperioden. De neste tre kapitlene beskriver kirurgiske sykdommer innen gastroenterologi og urologi. Det er et eget kapittel om behandling av solide svulster hos barn, og avslutningsvis er det et kapittel om traumatologi. Resultatet er en grundig og oversiktlig innføring i barnekirurgi.

Forfatteren har hatt som målsetting å lage en kortfattet og samtidig innholdsrik bok for medisinstudenter og leger som behandler barn med kirurgiske sykdommer. Derfor kan enkelte emner innen urologi virke litt for omfattende og kanskje bære preg av forfatterens spesielle interesse for denne del av barnekirurgien. I kapitlet om obstruktiv uropati burde også urethraklaffer være omtalt selv om emnet er utførlig beskrevet under livstruende tilstander i neonatalkirurgi. I kapitlet om traumatologi er det beskrevet at så mange som 12 000 barn hvert år blir innlagt i sykehus med skader. Derfor synes jeg dette kapitlet burde vært mer utførlig omtalt i en ellers så detaljert bok om barnekirurgi. Enkelte emner om «gammeldagse» behandlingsmetoder burde vært kortet ned, og i stedet burde generelle behandlingsprinsipper av skadede og multi-traumatiserte barn fått enda bredere og mer presis omtale.

Boken har en flott layout med fine illustrasjoner og bilder, og den er oversiktlig og lettlest. Den kan absolutt anbefales som et nyttig oppslagsverk for alle som kommer i befatning med eller behandler barn med kirurgiske sykdommer og skader.

Ole Schistad
Barnekirurgisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Familieterapeutiske metoder

Halvorsen I, Ropstad I, Rishovd Rund B, et al.

Foreldre og fagfolk i samspill

Behandling av psykiske vansker hos barn og unge. 302 s, tab, ill. Stavanger: Hertervig Forlag, 2006. Pris NOK 299
ISBN 82-92023-67-4

Alle forfatterne har eller har hatt en tilknytning til Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUPA) ved Sykehuset Buskerud. De ønsker å bringe kunnskap om ulike familierapeutiske metoder ut til et bredt spekter av fagfolk som arbeider med barn og unge med psykiske vansker. De har også ønsket å vise at flerfaglig integrering av klinisk forskning har en viktig plass i klinisk arbeid.

Boken er generelt preget av respekt og forståelse for foreldres betydning og oppgaver i sine barns liv. Den består av en teoridel og en praksisdel. Teoridelen beskriver av skillene mellom kvalitativ og kvantitativ forskningstradisjon innenfor ulike fagområder kan være avklarende for mange med en utpreget biomedisinsk forskningstradisjon. Det samme gjelder etiske utfordringer i klinisk praksis.

De mest interessante og meningsfulle kapitlene finnes i praksisdelen som beskriver en rekke tiltak og modeller som spenner over et vidt felt. Bl.a. dreier det seg om en modell for veiledning av foreldre til premature barn og arbeid med gravide kvinner og spedbarn og småbarn, med overgang til de mer empirisk funderte metodene som Marte meo (Av egen kraft), Parent management training, Oregon-modellen (PMTO) og multisystemisk terapi (MST).

Behandling av anoreksi som et samarbeid mellom familie, barneavdeling og barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUPA), og behandling av unge overgripere fremstilles på en pedagogisk måte. Den tar høyde for multifaktorielle sammenhenger og viser til konkrete behandlingsprinsipper som er basert på empiriske funn.

Med 23 forfattere, hvorav to er barnepsykiatere, er det vanskelig å unngå gjentakelser. I enkelte kapitler kommer det også frem en vegring fra enkelte forfattere mot å forholde seg til en biopsykososial modell i utredning og terapi. Sitat: «Hadde jeg befunnet meg innenfor en biomedisinsk tradisjon, ville jeg sannsynligvis forfulgt en hypotese om ADHD diagnose. Jeg ville

iverksatt et diagnostisk arbeid i den retning på grunn av hans uro og konsentrasjonsvansker som skolen rapporterte.» Hvert kapittel har egne referanselister, men også disse er preget av ujevn kvalitet i form og innhold. Til dels mangler referanser som er nevnt i teksten, og det vises til muntlige presentasjoner.

Til tross for disse innvendinger etterlater lesingen ingen tvil om at det ved Sykehuset Buskerud arbeides systematisk og grundig, og at det pågår aktiv forskning. Omtalen av det fylkesdekkende tilbudet om øyeblikkelig hjelp ved BUPA med ambulant og poliklinisk behandling som alternativ til innleggelse, beskriver arbeidsform, kapasitet og bruk av personalet på en måte som fortjener interesse og respekt. Som Gro Harlem Brundtland sier i forordet: «Boken bærer preg av et sterkt faglig engasjement, optimisme og tro på betydningen av den innsatsen barn, foreldre og behandlere gjør sammen.» Den kan absolutt være av interesse for de mange kategorier fagpersonell som arbeider med barn og unge med psykiske vansker. Dessuten er det innen psykisk helsevern for voksne fortsatt behov for bedre kunnskap om og tiltak overfor familien til den psykisk syke. Denne boken viser de mange intervensjonsmuligheter som foreligger når foreldre og fagfolk kan samarbeide.

Inger Helene Vandvik
Slependen

Møter med det kulturelt fremmede

Nergård J-I.

Den levende erfaring

En studie i samisk kunnskapstradisjon. 269 s, ill. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2006. Pris NOK 348
ISBN 82-02-25665-8

Mer enn 15 års feltarbeid i samiske samfunn i Finnmark ligger til grunn for dette omfattende arbeidet som er en tilnærming til den samiske kunnskapstradisjonen. Leseren føres inn i en fortellertradisjon vevet uløselig sammen

med et dagligliv som er så levende beskrevet at det kjennes i kroppen underveis i lesingen.

Tidlig i boken beskriver forfatteren et år i reindriften, – korte beretninger om dyr og arealer, om tradisjonens bærekraftige samspill med naturen gjennom kulturen i vid forstand. Det handler om dyrekjøpte erfaringer, om en kollektiv visdom nedfelt i fortellinger som til dels er sakraliserte.